

STYLOMETRYCZNE BADANIE FRANCUSKICH PRZEKŁADÓW DRAMATÓW (NIE TYLKO) SHAKESPEARE'A

ALEKSANDRA RYKOWSKA

TŁO HISTORYCZNE

Dawno, dawno temu, za górami, za lasami żył sobie pewien pan, któremu bardzo nie podobały się dramaty napisane przez pewnego innego, bardzo popularnego w swoich czasach, pana. Pierwszym panem był **Jean-François Ducis** (na szczęście większości pewnie nieznany), drugim **William Shakespeare** (na szczęście większości znany). Jako iż dramaty Shakespeare'a nie wpisywały się w klasycystyczne zasady dramatu, które ludzie ślepo kopiowali od antyku, wprowadzały na scenę sceny zbiorowe, postaci fantastyczne, duchy i magię (o zgrozo!) i przedstawiały śmierć na scenie (dramat!), Ducis postanowił wyświadczyć Francuzom przysługę i **tłumaczyć sztuki Shakespeare'a, dostosować je do norm klasycznego teatru**. Tym sposobem aż do **lat 30. XIX wieku** Francuzi *Romea i Julii* czy *Hamleta* w oryginale nie znali. Dopiero w **1827r.** w Paryżu wystawiony zostaje *Hamlet* w nieokrojonej i niezmienionej wersji. Mimo że Victor Hugo w przedmowie do *Cromwella* wyświadcza Shakespeare'a na papieża dramatu, to Francuzi dokładny przekład dramatów dostają dopiero od jego syna. Trzeba czekać aż do **lat 60.** by francuski widz po raz pierwszy na scenie ujrzał prawdziwego Shakespeare'a po francusku.

HAMLET

O, I die, Horatio;
The potent poison quite o'er-crows my spirit:
I cannot live to hear the news from England;
But I do prophesy the election lights
On Fortinbras: he has my dying voice;
So tell him, with the occurrents, more and less,
Which have solicited. The rest is silence.

Dies

HAMLET. — Ah ! je meurs, Horatio ! le poison puissant abat tout à fait mes esprits ; je ne pourrai vivre assez pour savoir les nouvelles d'Angleterre. Mais je prédis que l'élection se fixera sur Fortinbras : il a ma voix mourante ; dis-lui cela, avec les circonstances, grandes ou petites, qui ont provoqué... le reste appartient au silence.

(Il meurt.)

SCÈNE IX.

HAMLET, NORCESTE, GRANDS DE L'ÉTAT, etc.

HAMLET.

Que tes remords sur toi fassent du haut des cieux
Descendre et les regards et le pardon des dieux.
Privé de tous les miens dans ce palais funeste,
Mes malheurs sont comblés ; mais ma vertu me reste ;
Mais je suis homme et roi : réservé pour souffrir,
Je saurai vivre encor ; je fais plus que mourir.

FIN D'HAMLET.

PYTANIE BADAWCZE

Czy dostosowanie Shakespeare'a do klasycznych zasad dramatycznych sprawi, że w analizie stylometrycznej tłumaczenia Ducisa znajdą się bliżej tłumaczeń dramatów antycznych (Sofoklesa – Ducis sam Sofoklesa tłumaczył) czy jednak połączą się z tłumaczeniami dramatów Shakespeare'a wykonywanymi przez XIX-wiecznych twórców francuskich?

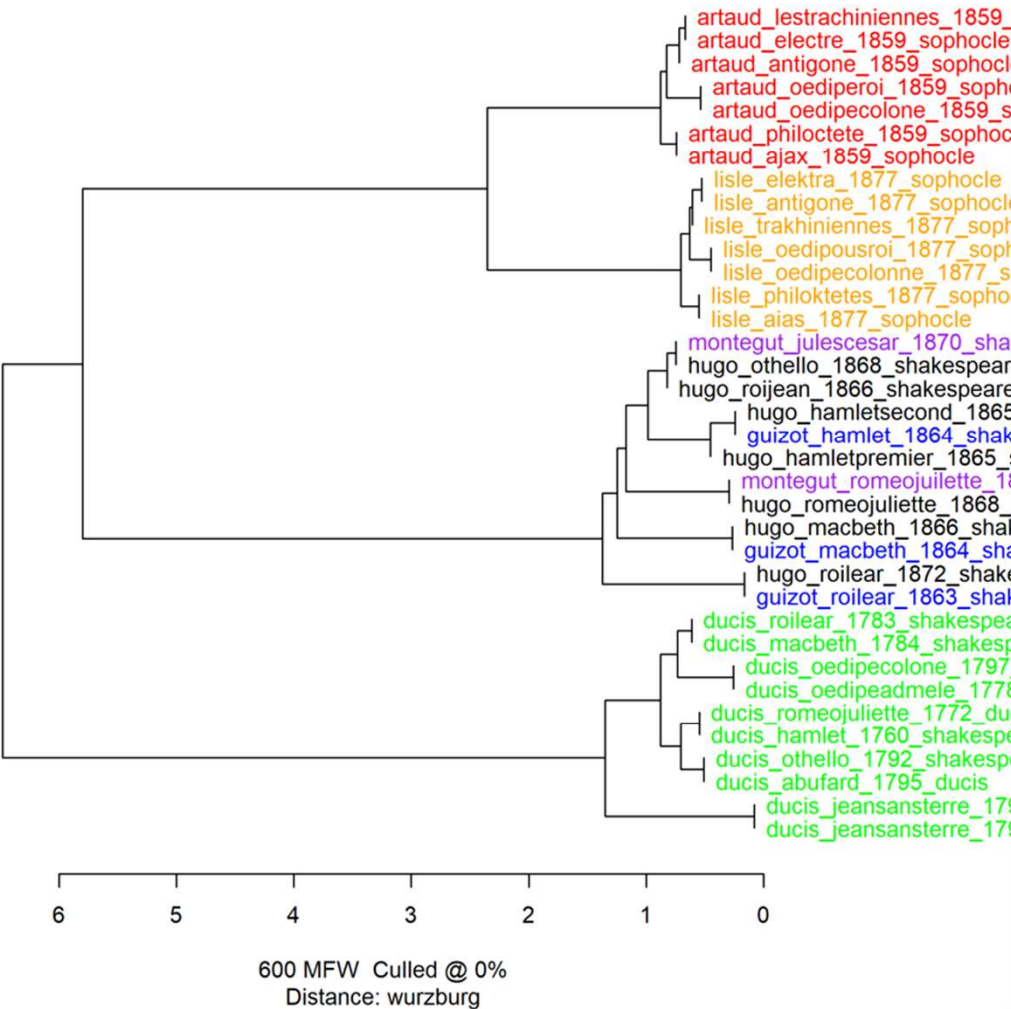
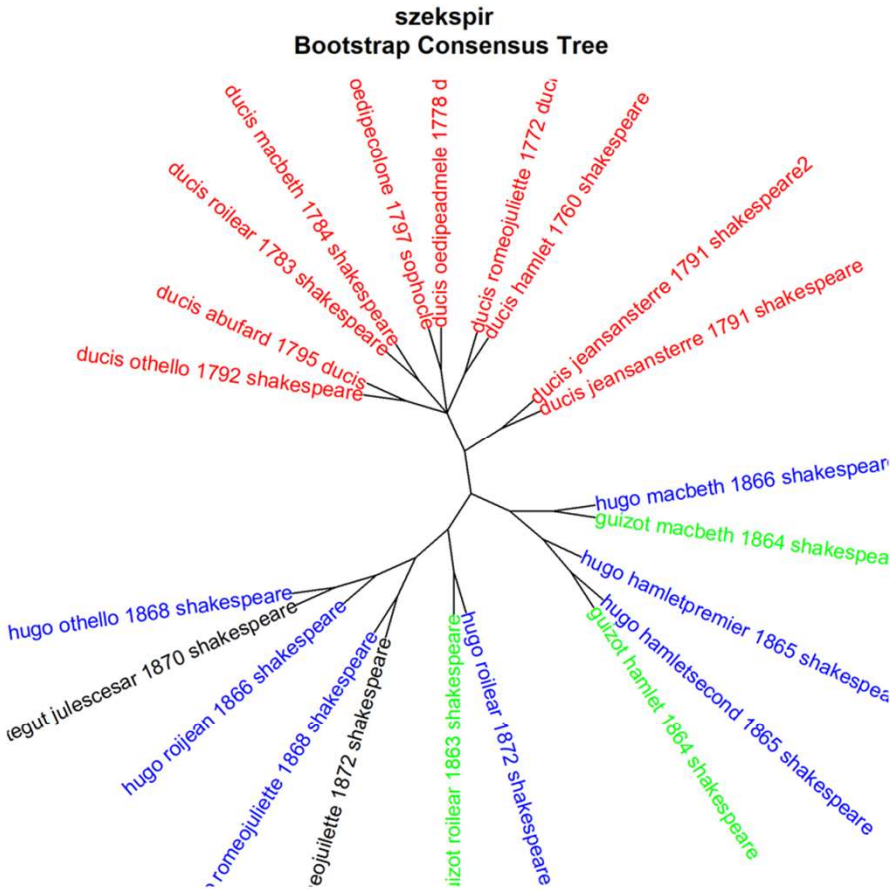
KORPUS – WERSJA PIERWOTNA

Nazwa	Data modyfikacji	Typ	Rozmiar
 artaud_ajax_1859_sophocle.txt	13.12.2022 10:10	Plik TXT	86 KB
 artaud_antigone_1859_sophocle.txt	13.12.2022 10:09	Plik TXT	96 KB
 artaud_electre_1859_sophocle.txt	13.12.2022 10:11	Plik TXT	102 KB
 artaud_ISTRACHINIENNES_1859_sophocle.txt	13.12.2022 10:15	Plik TXT	89 KB
 artaud_oedipecolone_1859_sophocle.txt	13.12.2022 10:12	Plik TXT	113 KB
 artaud_oediperoi_1859_sophocle.txt	13.12.2022 10:12	Plik TXT	107 KB
 artaud_philoctete_1859_sophocle.txt	13.12.2022 10:14	Plik TXT	108 KB
 ducis_abufard_1795_ducis.txt	13.12.2022 11:06	Plik TXT	80 KB
 ducis_hamlet_1760_shakespeare.txt	13.12.2022 21:42	Plik TXT	81 KB
 ducis_jeansansterre_1791_shakespeare.txt	15.12.2022 15:23	Plik TXT	64 KB
 ducis_macbeth_1784_shakespeare.txt	15.12.2022 15:28	Plik TXT	94 KB
 ducis_oedipeadmele_1778_ducis.txt	15.12.2022 15:31	Plik TXT	92 KB
 ducis_oedipecolone_1797_sophocle.txt	15.12.2022 15:38	Plik TXT	76 KB
 ducis_othello_1792_shakespeare.txt	12.12.2022 17:54	Plik TXT	88 KB
 ducis_roilear_1783_shakespeare.txt	15.12.2022 15:33	Plik TXT	114 KB
 ducis_romeojuliette_1772_ducis.txt	15.12.2022 15:19	Plik TXT	95 KB
 guizot_hamlet_1864_shakespeare.txt	15.12.2022 11:46	Plik TXT	324 KB
 guizot_macbeth_1864_shakespeare.txt	15.12.2022 11:43	Plik TXT	181 KB
 guizot_roilear_1863_shakespeare.txt	15.12.2022 11:33	Plik TXT	202 KB

Nazwa	Data modyfikacji	Typ	Rozmiar
 ducis_romeojuliette_1772_ducis.txt	15.12.2022 15:19	Plik TXT	95 KB
 guizot_hamlet_1864_shakespeare.txt	15.12.2022 11:46	Plik TXT	324 KB
 guizot_macbeth_1864_shakespeare.txt	15.12.2022 11:43	Plik TXT	181 KB
 guizot_roilear_1863_shakespeare.txt	15.12.2022 11:33	Plik TXT	202 KB
 hugo_hamletpremier_1865_shakespeare.t...	15.12.2022 11:47	Plik TXT	126 KB
 hugo_hamletsecond_1865_shakespeare.txt	15.12.2022 11:49	Plik TXT	226 KB
 hugo_macbeth_1866_shakespeare.txt	15.12.2022 11:45	Plik TXT	134 KB
 hugo_othello_1868_shakespeare.txt	15.12.2022 12:10	Plik TXT	203 KB
 hugo_roijean_1866_shakespeare.txt	15.12.2022 12:04	Plik TXT	157 KB
 hugo_roilear_1872_shakespeare.txt	15.12.2022 11:34	Plik TXT	200 KB
 hugo_romeojuliette_1868_shakespeare.txt	15.12.2022 11:38	Plik TXT	188 KB
 lisle_aias_1877_sophocle.txt	15.12.2022 12:16	Plik TXT	71 KB
 lisle_antigone_1877_sophocle.txt	15.12.2022 12:12	Plik TXT	66 KB
 lisle_elektra_1877_sophocle.txt	15.12.2022 12:14	Plik TXT	78 KB
 lisle_oedipecolonne_1877_sophocle.txt	15.12.2022 12:23	Plik TXT	90 KB
 lisle_oedipousroi_1877_sophocle.txt	15.12.2022 12:26	Plik TXT	80 KB
 lisle_philoktetes_1877_sophocle.txt	15.12.2022 12:24	Plik TXT	77 KB
 lisle_trachiniennes_1877_sophocle.txt	15.12.2022 12:17	Plik TXT	63 KB
 montegut_julescesar_1870_shakespeare.txt	15.12.2022 15:50	Plik TXT	192 KB
 montegut_romeojuliette_1872_shakespa...	15.12.2022 11:41	Plik TXT	281 KB

STYLO

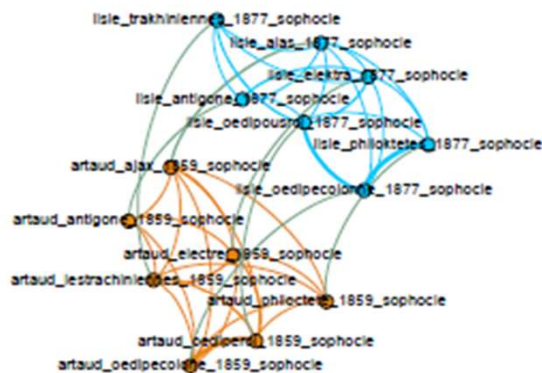
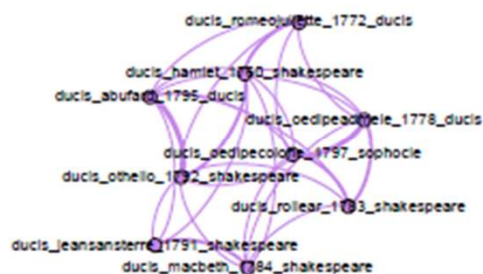
szekspir
Cluster Analysis

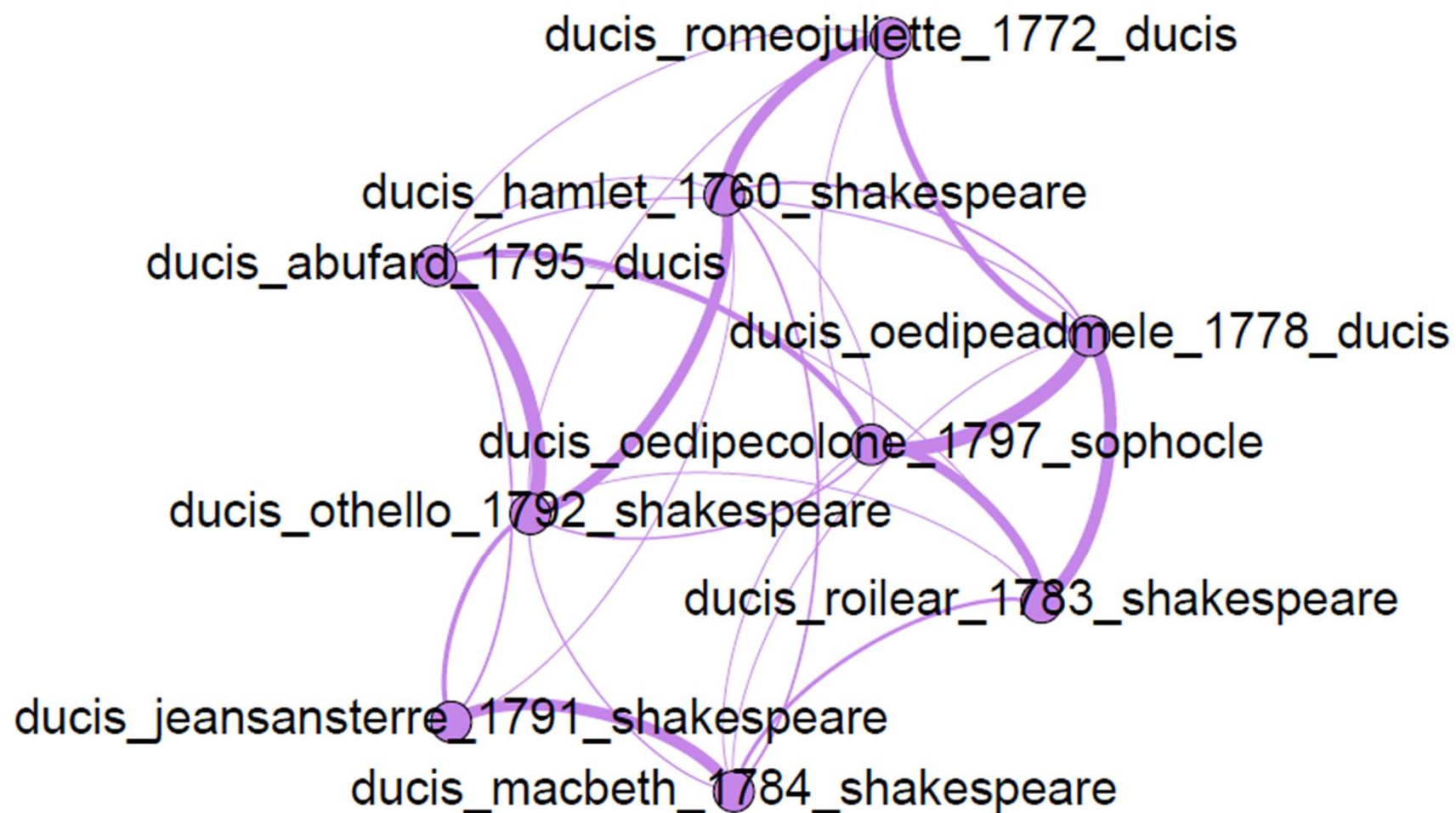

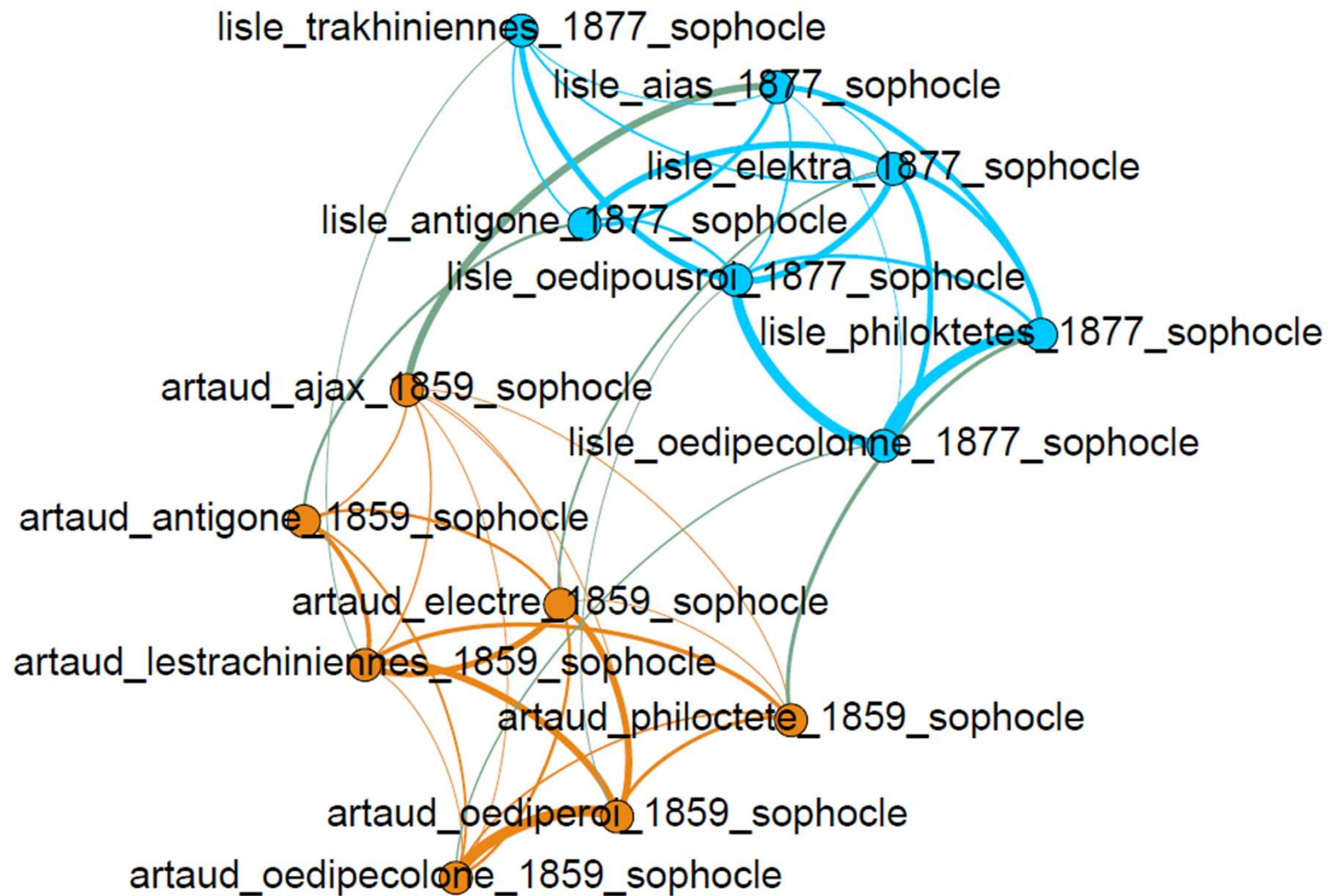
FUNKCJA
OPPOSE()
DUCIS VS.
INNI

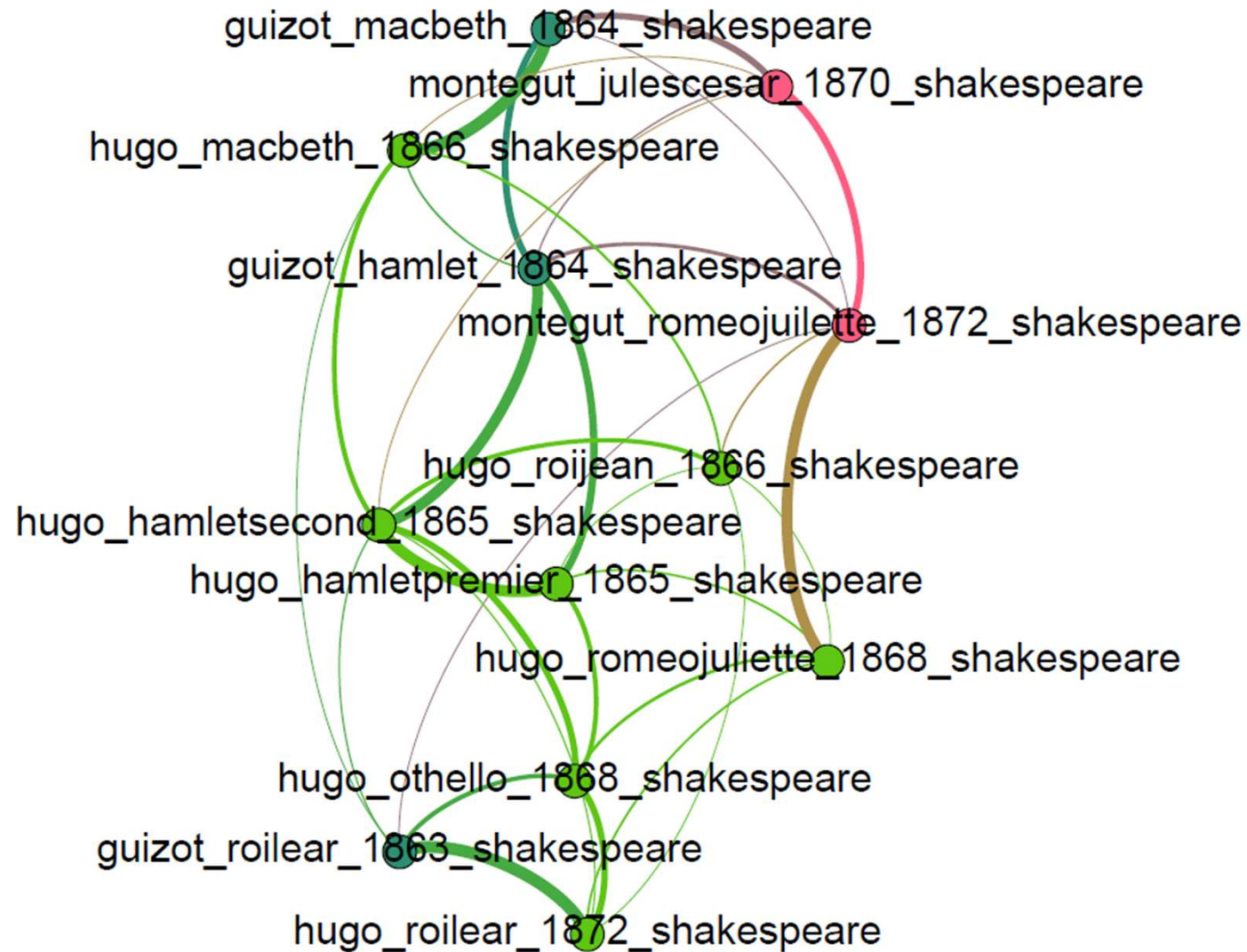
Jakich słów nie znajdziemy w tłumaczeniach Ducisa?

Encore, lieux, répas, **malheureux** (nieszczęśliwy, niefortunny),
effroi (groza), charmes, soins, **pleurs**
(płacze), hymen, courroux, enfin, barbare, **crime** (zbrodnia), long-
temps, **douleurs** (ból), sein, alarmes, vain, **espoir** (nadzieja),
funeste, **mystère** (zagadka), **mortel** (śmiertelny),
affreux, acte, **destin** (przeznaczenie), transports, généreux,
victime (ofiara), tendresse, tour, courage, bientôt, **frémir**
(drżeć), malheurs, bonheur, scene, peuple, **maux** (ból), lorsque,
instant, respire, **combats** (walki), traits

WNIOSKI NA TYM ETAPIE ANALIZY

Teksty Ducisa nie łączą się ani z tłumaczeniami Shakespeare'a ani z tłumaczeniami Sofoklesa (nawet jego tłumaczenia *Króla Edypa*).

Ślad tłumacza jest zdecydowanie bardzo dobrze widoczny między dwoma XIX-wiecznymi francuskimi tłumaczami Sofoklesa.

XIX-wieczne tłumaczenia Shakespeare'a grupują się według tytułów, a nie według „odcisku palca” tłumacza, chociaż w niektórych przypadkach można zaobserwować równocześnie grubsze połączenia między tłumaczeniami tego samego autora.

CO DALEJ?

PYTANIE BADAWCZE VOL. 2

Czy teksty Ducisa będą się łączyć z innymi francuskimi autorami, którzy dostosowywali swoje teksty (oryginalnie pisane po francusku) do zasad klasycystycznych i obowiązujących w ówczesnym czasie w Comédie-Française?

Czy po dodaniu kolejnych tekstów sieć nadal będzie tworzyć odrębne „wyspy” dla różnego typu tekstów/różnych autorów?

KORPUS VOL. 2

Nazwa	Data modyfikacji	Typ	Rozmiar
 beaumarchais_barbierseville.txt	18.01.2023 11:21	Plik TXT	161 KB
 beaumarchais_deuxamis.txt	18.01.2023 11:20	Plik TXT	120 KB
 beaumarchais_eugenie.txt	18.01.2023 11:20	Plik TXT	105 KB
 beaumarchais_mariagefigaro.txt	18.01.2023 11:21	Plik TXT	259 KB
 beaumarchais_merecouvable.txt	18.01.2023 11:23	Plik TXT	139 KB
 beaumarchais_tarare.txt	18.01.2023 11:23	Plik TXT	108 KB
 corneille_agesilas.txt	18.01.2023 10:59	Plik TXT	108 KB
 corneille_andromede.txt	18.01.2023 10:58	Plik TXT	110 KB
 corneille_cid.txt	18.01.2023 10:47	Plik TXT	460 KB
 corneille_clitandre.txt	18.01.2023 10:39	Plik TXT	113 KB
 corneille_comedietuilleries.txt	18.01.2023 10:45	Plik TXT	23 KB
 corneille_donsancheaaron.txt	18.01.2023 10:54	Plik TXT	100 KB
 corneille_galeriepalais.txt	18.01.2023 10:43	Plik TXT	111 KB
 corneille_heraclusempereur.txt	18.01.2023 10:54	Plik TXT	123 KB
 corneille_horace.txt	18.01.2023 10:50	Plik TXT	96 KB
 corneille_illusioncomique.txt	18.01.2023 10:46	Plik TXT	102 KB
 corneille_medee.txt	18.01.2023 10:46	Plik TXT	106 KB
 corneille_melite.txt	18.01.2023 10:39	Plik TXT	355 KB
 corneille_oedipe.txt	18.01.2023 10:55	Plik TXT	107 KB

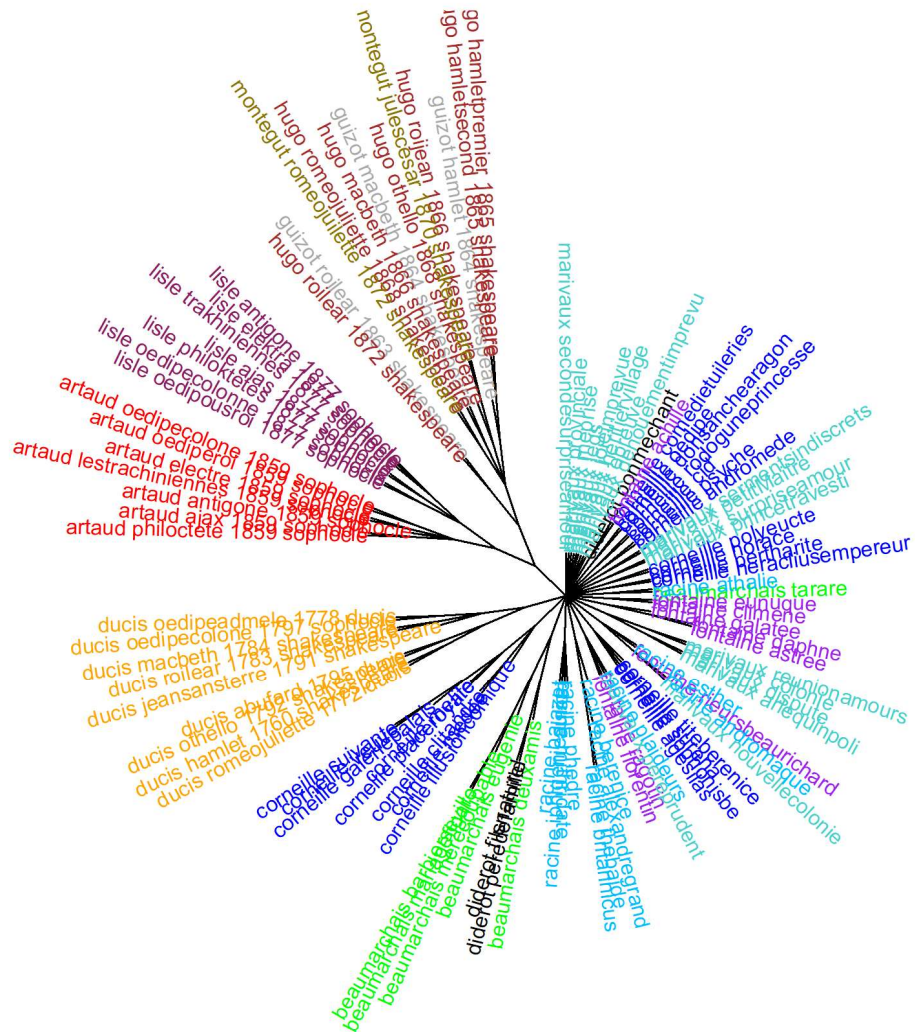
Nazwa	Data modyfikacji	Typ	Rozmiar
 corneille_pertharite.txt	18.01.2023 10:55	Plik TXT	153 KB
 corneille_placeroyale.txt	18.01.2023 10:43	Plik TXT	129 KB
 corneille_polyeucte.txt	18.01.2023 10:51	Plik TXT	99 KB
 corneille_psyche.txt	18.01.2023 11:01	Plik TXT	114 KB
 corneille_rodoguneprincesse.txt	18.01.2023 10:52	Plik TXT	181 KB
 corneille_sophonisbe.txt	18.01.2023 10:58	Plik TXT	98 KB
 corneille_suivante.txt	18.01.2023 10:43	Plik TXT	108 KB
 corneille_surena.txt	18.01.2023 11:01	Plik TXT	112 KB
 corneille_titeberenice.txt	18.01.2023 10:59	Plik TXT	143 KB
 corneille_veuve.txt	18.01.2023 10:40	Plik TXT	118 KB
 diderot_bonmechant.txt	18.01.2023 11:19	Plik TXT	159 KB
 diderot_filsnaturel.txt	18.01.2023 11:18	Plik TXT	101 KB
 diderot_peredefamille.txt	18.01.2023 11:19	Plik TXT	194 KB

Nazwa	Data modyfikacji	Typ	Rozmiar
 fontaine_achille.txt	18.01.2023 10:37	Plik TXT	34 KB
 fontaine_astree.txt	18.01.2023 10:35	Plik TXT	39 KB
 fontaine_climene.txt	18.01.2023 10:30	Plik TXT	39 KB
 fontaine_daphne.txt	18.01.2023 10:31	Plik TXT	53 KB
 fontaine_eunuque.txt	18.01.2023 10:29	Plik TXT	107 KB
 fontaine_florentin.txt	18.01.2023 10:35	Plik TXT	31 KB
 fontaine_galatee.txt	18.01.2023 10:34	Plik TXT	17 KB
 fontaine_ragotin.txt	18.01.2023 10:34	Plik TXT	92 KB
 fontaine_rieursbeurichard.txt	18.01.2023 10:30	Plik TXT	14 KB

 racine_alexandregrand.txt	18.01.2023 10:17	Plik TXT	85 KB
 racine_andromaque.txt	19.01.2023 10:32	Plik TXT	97 KB
 racine_athalie.txt	18.01.2023 10:27	Plik TXT	112 KB
 racine_bajazet.txt	18.01.2023 10:23	Plik TXT	94 KB
 racine_berenice.txt	18.01.2023 10:22	Plik TXT	93 KB
 racine_britannicus.txt	18.01.2023 10:21	Plik TXT	111 KB
 racine_esther.txt	19.01.2023 10:30	Plik TXT	81 KB
 racine_iphigenieaulide.txt	18.01.2023 10:24	Plik TXT	107 KB
 racine_mithridate.txt	18.01.2023 10:24	Plik TXT	97 KB
 racine_phedre.txt	18.01.2023 10:25	Plik TXT	95 KB
 racine_plaideurs.txt	18.01.2023 10:20	Plik TXT	66 KB
 racine_thebaide.txt	18.01.2023 10:16	Plik TXT	87 KB

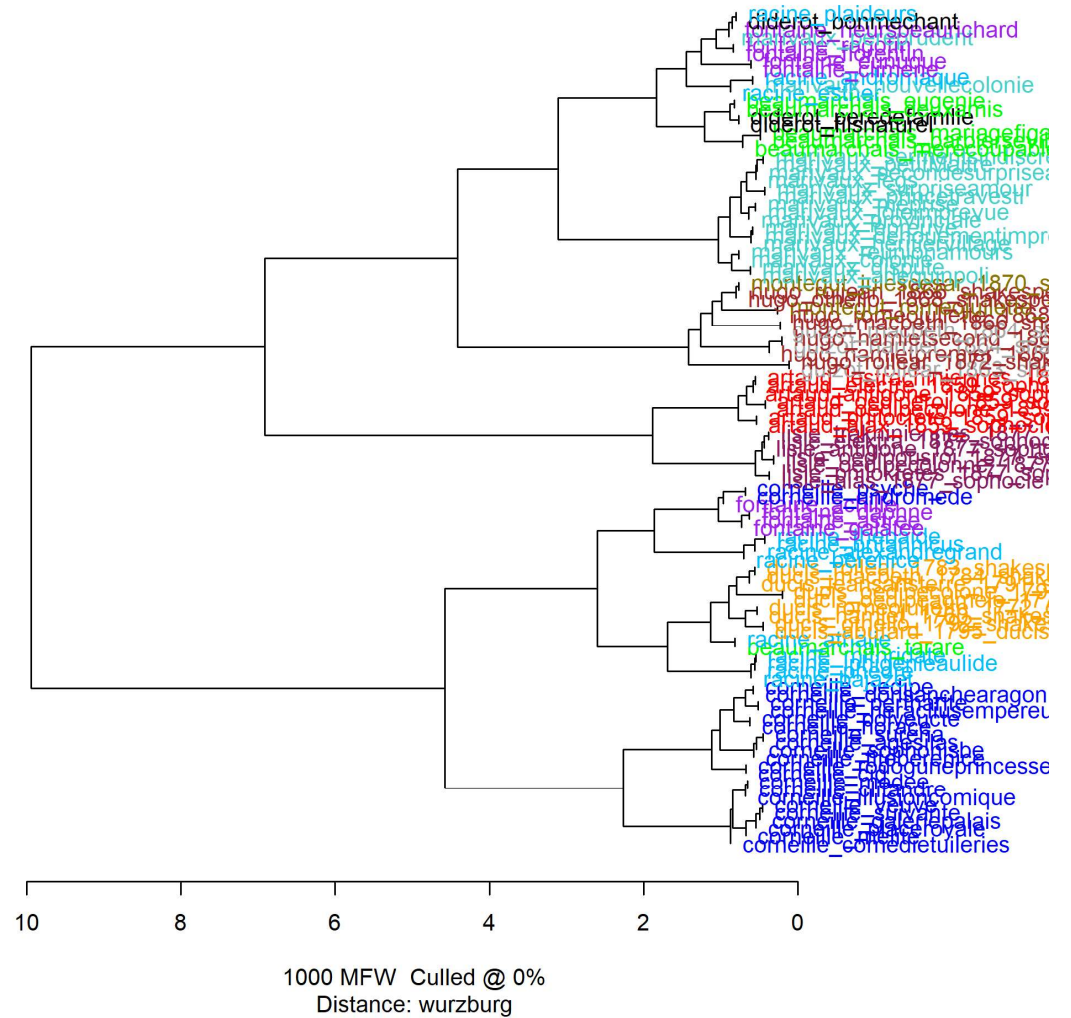
Nazwa	Data modyfikacji	Typ	Rozmiar
 marivaux_colonie.txt	18.01.2023 11:14	Plik TXT	54 KB
 marivaux_denouementimprevu.txt	18.01.2023 11:07	Plik TXT	46 KB
 marivaux_dispute.txt	18.01.2023 11:14	Plik TXT	48 KB
 marivaux_epreuve.txt	18.01.2023 11:13	Plik TXT	63 KB
 marivaux_heritiervillage.txt	18.01.2023 11:07	Plik TXT	52 KB
 marivaux_jeuamourhasard.txt	19.01.2023 10:34	Plik TXT	94 KB
 marivaux_joyeimpvue.txt	18.01.2023 11:12	Plik TXT	56 KB
 marivaux_legs.txt	18.01.2023 11:12	Plik TXT	69 KB
 marivaux_meprise.txt	18.01.2023 11:11	Plik TXT	51 KB
 marivaux_pereprudent.txt	18.01.2023 11:03	Plik TXT	49 KB
 marivaux_petitMaitre.txt	18.01.2023 11:11	Plik TXT	103 KB
 marivaux_princetravesti.txt	18.01.2023 11:04	Plik TXT	126 KB
 marivaux_provinciale.txt	18.01.2023 11:15	Plik TXT	68 KB
 marivaux_reunionamours.txt	18.01.2023 11:09	Plik TXT	38 KB
 marivaux_secondesurpriseamour.txt	18.01.2023 11:08	Plik TXT	100 KB
 marivaux_sermentsindiscrets.txt	18.01.2023 11:10	Plik TXT	119 KB
 marivaux_surpriseamour.txt	18.01.2023 11:04	Plik TXT	102 KB

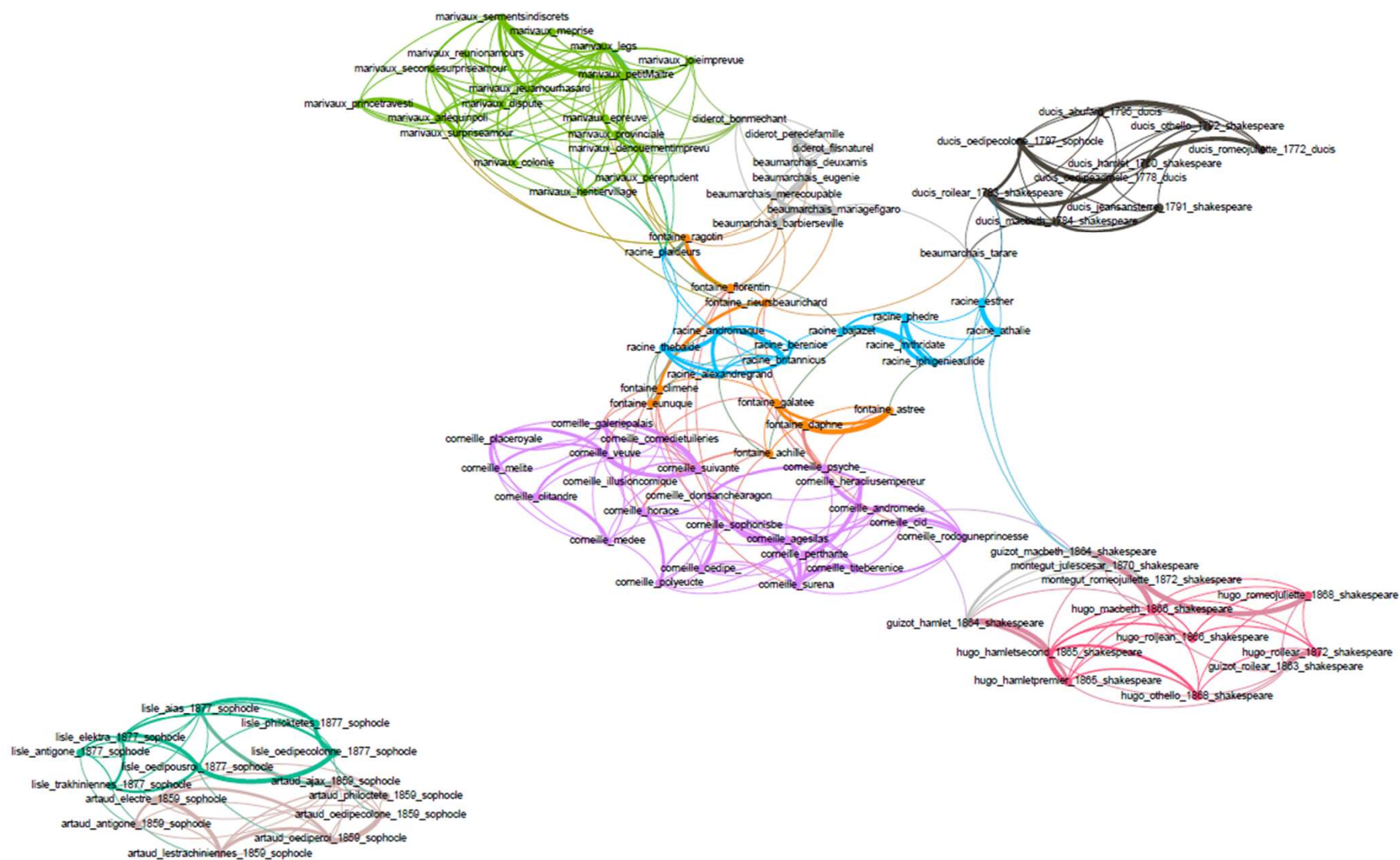
klasycyzm francuski
Bootstrap Consensus Tree

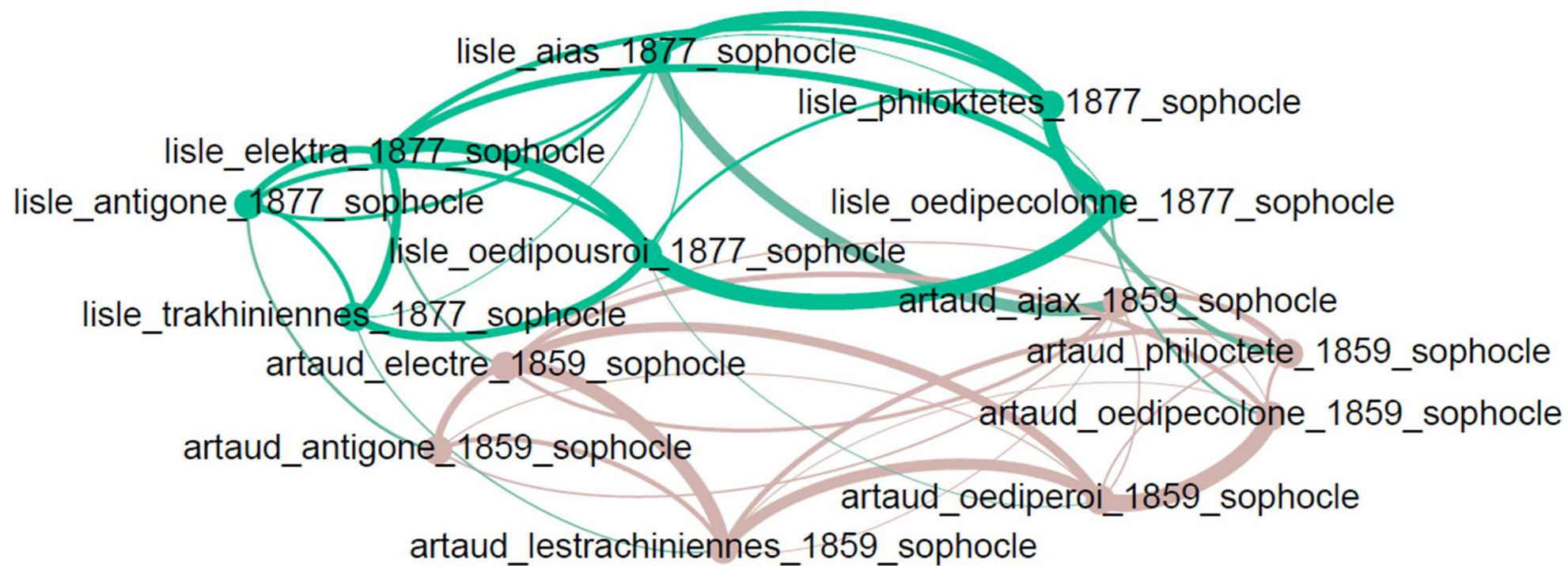

klasycyzm francuski

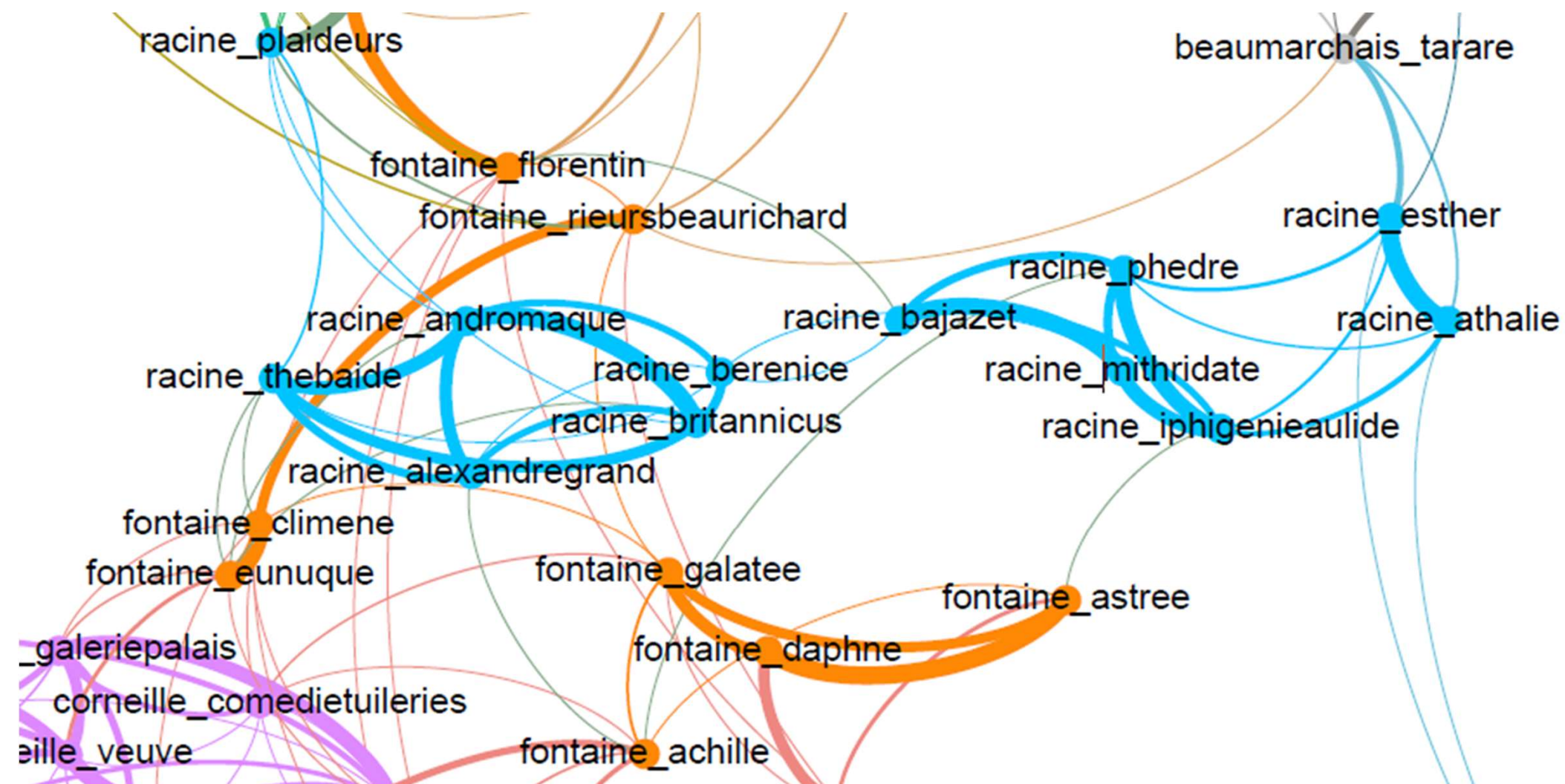
Cluster Analysis

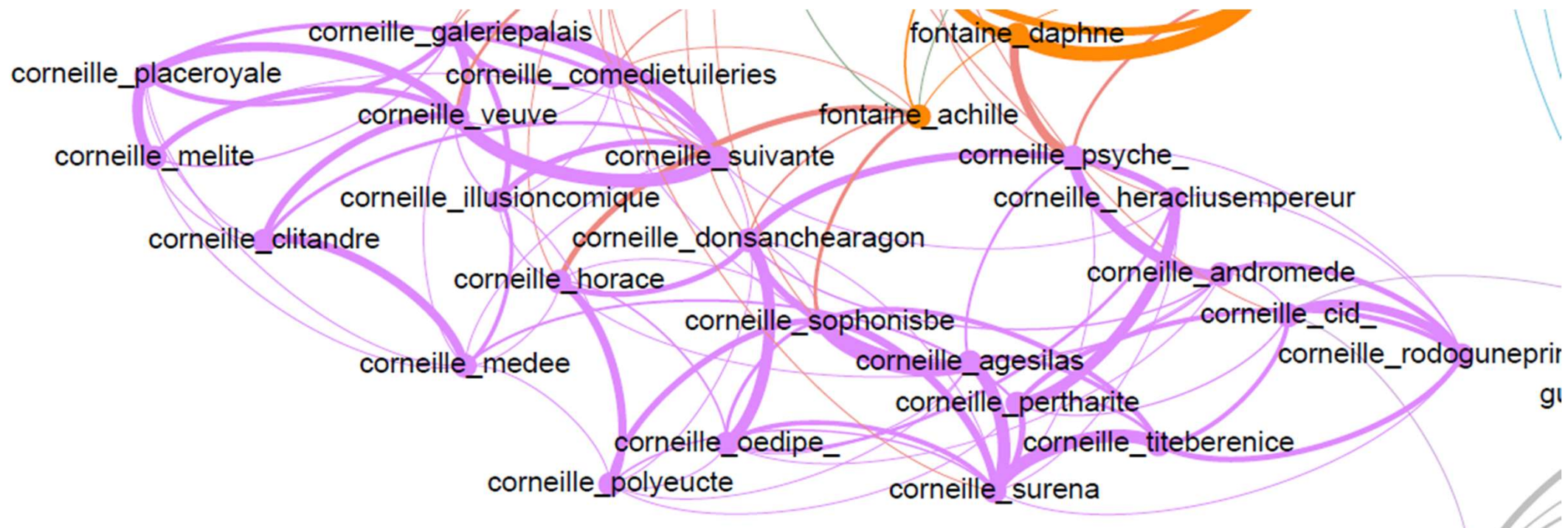

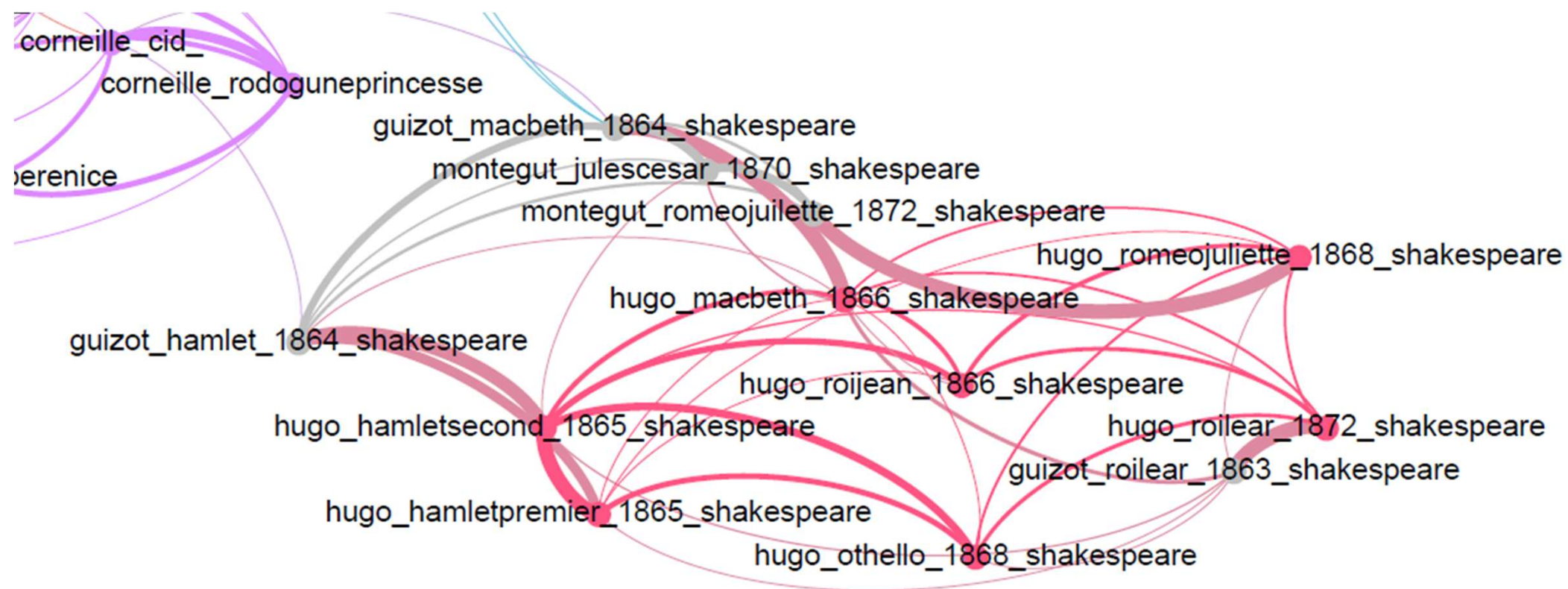

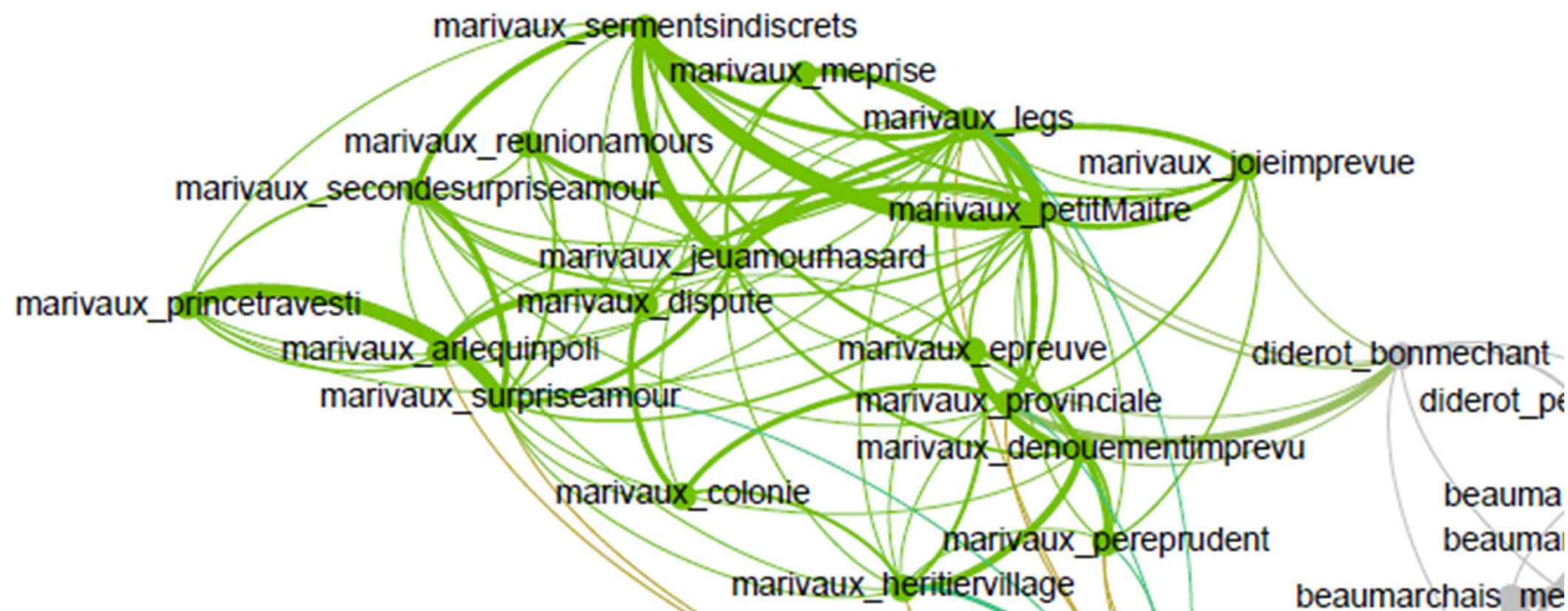
Œuvres

Théâtre

- 1664 : *La Thébaïde ou les Frères ennemis* 田
- 1665 : *Alexandre le Grand* 田
- 1667 : *Andromaque* ★
- 1668 : *Les Plaideurs* 田
- 1669 : *Britannicus* ★
- 1670 : *Bérénice* ★
- 1672 : *Bajazet* 田
- 1673 : *Mithridate* 田
- 1674 : *Iphigénie en Aulide* 田
- 1677 : *Phèdre* ★
- 1689 : *Esther* ★
- 1691 : *Athalie* ★

WNIOSKI Z BADANIA

XIX-wieczne przekłady Sofoklesa nie łączą się z innymi francuskimi dramatami

Ducis nadal formuje swoją wyspę, jednak nie jest całkowicie odizolowany od innych autorów - najbliżej mu do jednej jedynej opery napisanej przez Baumarchais (która też wyraźnie odrywa się od innych tekstów tego autora)

Tylko wczesne dwa dramaty Diderot łączą się ze sobą (z 1757 i 1758 r.), jego komedia z 1781 r. nie ma żadnego połączenia z jego innymi tekstami. Dodatkowo bardzo łączą się one z Beaumarchais (wcześniejsze dramaty) i z Marivaux (późniejszy dramat)

Teksty Racine'a układają się chronologicznie według czasu powstawania

Tłumaczenia Shakespeare'a również tworzą osobną wyspę, jednak *Cyd Corneille'a* przyciąga się do tych tekstów i tym samym odstaje od pozostałych dramatów tego autora

Dramaty Corneille'a dzielą się na dwie wyraźnie oddzielone grupy – teksty wczesne (do 1640 r.) oraz późniejsze (od 1643 r.)

Teksty La Fontaine'a mają mocne powiązania między sobą, jednak rozbijają się na mniejsze grupy/pary (najczęściej według gatunku – opera/komedia - są jednak wyjątki od tej reguły, np. *Astrée*), które następnie przyciągnięte są do zbitek tekstów innych autorów

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

